

KORTE REISINDRUKKEN UIT COSTA RICA.

Dit voorjaar had ik de kans om twee weken in Costa Rica rond te kijken. Costa Rica is één van de zeven kleine Midden-Amerikaanse landjes. Het ligt tussen de meer bekende landen Panama en Nicaragua in. De oppervlakte van het land is ongeveer 1 1/4x Nederland. De staatsvorm is democratisch en het land kent geen leger (wel politie) en is dus een grote uitzondering in de regio. Het land is redelijk welvarend en wat belangrijker is: de welvaart is niet erg ongelijk verdeeld. Qua natuur is het zeer gevarieerd: tropische oerwouden en vulkanen, droge kustgebieden grenzend aan nevelbergbossen.

Vogels:

De vogelwereld is o.a. door de natuurlijke verscheidenheid erg rijk. Ongeveer 750 soorten zijn in Costa Rica waargenomen. Ter vergelijking: dit aantal is gelijk aan het totaal aantal soorten van de USA en Canada. Bijna alle soorten zijn ons niet bekend, dus is het herkennen ook met een vogelgids behoorlijk moeilijk. De familie van de Kolibri's bv. telt ca. 50 soorten en om dan een langszoemende Kolibri op naam te brengen..... Ik noem slechts enkele familie's om een indruk te geven; bekend zijn de Toekans, Papegaaien, Lijsters en Winterkoningen (hier ca. 35 soorten), onbekend de Mot-mots (een beetje lijkend op Bijeneters), Trogons (o.a. de Quetzal waarover later) en de Tanagers. Kortom een keur van vogels. Het waarnemen van een bekende soort als Visarend of Koereiger is soms een verademing tussen al die onbekende exoten.

Het totaal van door mij op naam gebrachte soorten werd in die twee weken 85 waaronder 10 die ook in Europa waargenomen kunnen worden.

Natuur en vogelbescherming:

Interessant is dat er qua wetgeving en beheer veel voor de natuur- en vogelbescherming wordt gedaan. Er zijn 19 Nationale Parken en Biologische Reservaten in het leven geroepen met een totale oppervlakte van 200.000 ha. = 4% van de totale landoppervlakte. Vergelijk dit eens met ons land waar het bezit van Natuurmonumenten ongeveer 40.000 ha. omvat. Natuurlijk heb ik in de korte tijd dat ik er was slechts de parken in het centrale deel van het land kunnen bezoeken. Mijn indruk was dat deze goed beheerd werden. Overal was bewaking, duidelijke markering, informatie m.b.v. folders, en soms een klein bezoekerscentrum. Je kunt merken dat het geheel geënt is op de organisatie van de Nationale Parken in de USA. Het overkoepelend beheer is in handen van de Servicio de Parques Nacionales die vroeger onder het departement Bosbouw viel maar nu daarvan onafhankelijk functioneert. Dit is dus heel wat gunstiger dan in ons land waar de natuurbescherming weer onder Landbouw gevoegd is.

Aan onderzoek wordt veel gedaan door studenten van Amerikaanse universiteiten. Er is zelfs door twintig van deze universiteiten samen een biologisch station in het regenwoud gesticht "La Selva" genoemd. Enkele duizenden hectaren oerwoud zijn aangekocht om als onderzoeksterrein behouden te blijven.

Door een bonte mengelmoes van nationaliteiten wordt er een heel scala van onderzoeken verricht, zowel b.v. inventarisatie van de daar voorkomende plantensoorten als fysiologisch onderzoek aan bomen m.b.v. computers.

Het is wel een ervaring om wakker te worden in zo'n huis in het oerwoud. Rondom allerlei geluiden vooral van Boomkikkers en Cicaden, bij zonsopgang terugkerende Vleermuizen en de eerste Kolibri's en in de badkamer vreemde Bladspinkhanen en een Reuzenpad.

Korte impressie van de bezochte reservaten:

-Vulkanen Irazu (3300 m) en Poas (2700 m).

Levende vulkanen met op hun hellingen een gematigd klimaat met bijbehorende planten o.a. soorten Eiken, Elzen en Wilgen en vogels o.a. Merels, duiven en Buizerden. Daarnaast als tropische noot een soort Kolibri, die alleen op deze twee vulkanen voorkomt. Schitterend te zien zijn de vulkanische verschijnselen in al zijn vormen.

-Manuel Antonio:

Een kustreservaat met prachtige rotspartijen en boomgroei tot pal aan zee. Een tropisch drooglandbos met o.a. palmen en giftige bomen. In dit kleine park (ca. 800 ha.) zijn toch veel vogels, ondanks het feit dat er vanwege de fraaie stranden veel toeristen komen. Gezien heb ik er met name Bruine Pelikanen, Fregatvogels, Papegaaien en Fluweel-tanagers.

-Monte Verde (-groene berg).

Dit reservaat is gesticht door particulieren. De Quakers die zich hier gevestigd hebben en melkveebedrijven runnen, hebben dit bos gekocht om verzekerd te zijn van water gedurende al de seizoenen. In later jaren is het reservaat uitgebreid door giften van particulieren.

Het bos ligt op bergen van 1500 tot 1800 m. en krijgt een belangrijk deel van zijn water uit de wolken die om de toppen hangen, gedurende het grootste deel van het jaar. Vandaar dat men het oerwoud dat hier groeit ook wel tropisch nevelbos noemt.

Het reservaat is tegen betaling opengesteld. Een dag daar rond te zwerfen was een hele ervaring. Alle ingrediënten van een oerwoud aanwezig: Orchideeën en Bromelia's in de 40 meter hoge bomen, Reuzenboomvarens, Bamboe, smal glibberig voetspoor, Lianen, Brulapen, Kolibri's en Papegaaien.

De vogel waarvoor we speciaal gekomen waren was de Quetzal, een van de mooiste vogels van de wereld. Ten tijde van het Aztekenrijk in Mexico stond op het doden van de vogels de doodstraf en hun veren sierden de gewaden van de edelen.

Het verenkleed van een volwassen mannetje is iriserend groen met een dito staart. De grootte van de vogel is ongeveer als van een duif. Omdat ze geen kauwmaag bezitten slikken ze de vruchten van hun voornaamste voedselbron, een Laurierboom, in zijn geheel in. Het vruchtvlies wordt verteerd en de zaden verderop intact uitgescheten. Zo verspreiden ze zelf hun voedselbron. Hun eetgedrag is ook eigenaardig. Ze plukken de vruchten in de vlucht en slikken deze pas in wanneer ze op een nabijgelegen tak zijn neergestreken. Het lijkt dus op de manier van voedselzoeken van een vliegenvanger.

Plaatselijke bewoners hadden ons weinig kans gegeven deze overal zeldzaam geworden vogel te zien, want afgaan op geluid is er bij deze zwijszame vogel niet bij. Toen ik dus na ca. 6 uur door het regenwoud geglibberd te hebben even stond uit te hijgen op een open plek en totaal nergens meer op verdacht was, plots een paartje Quetzals glinsterend in het zonlicht opvloog, sloeg mijn hart wel enkele slagen over. Ik was als verlamd en kon niet eens meer mijn medevogelaar aanstoten. Geweldig zo'n ervaring. Zulke toevallige ontmoetingen zijn toch wel een van de grootste charmes van het vogelen.

Conclusie:

Costa Rica is nu niet een land, waar je als nederlandse vogelaar zo snel zult komen, al is het erg de moeite waard. Fijn was het te ervaren dat niet in alle tropische landen de natuur op grote schaal vernietigd wordt, maar dat er ook landen zijn als Costa Rica waar getracht wordt de natuurlijke rijkdom te bewaren.

Nico Slotboom.

VLAAMSE GAAI

Foto HANS SCHOUTEN